

her holdt Stillingen, væsentlig takket være den tilfældige Omstændighed, at de indlemmede Distrikter kom til at stemme sammen med det øvrige København, netop da den nye Valglov traadte i Kraft. Hvis den store Arbejderbefolkning derude ikke var kommen til at stemme med, var Socialdemokratiet ogsaa gaaet tilbage i Kraft af de Herrers Valglov af 1908. Nu holdt vi Stillingen, fordi disse Distrikter kom med. Den tidligere Indenrigsminister havde i flere Aar gjort alt, hvad han kunde, for at hindre, at de kom med, men det kunde ikke længer forhindres, og det svækkede jo noget den konservative Virkning af det ærede Medlem fra Frederikssunds (Sigurd Berg) Valgretsreform. Socialdemokratiet holdt altsaa Stillingen i København, men Venstre gik tilbage, og Højre gik frem. Det er den Forskydning, der har fundet Sted netop i Kraft af Valgloven af 1908. I Købstæderne forholder det sig væsentlig paa samme Maade. Ifølge den gamle kommunale Valglov var Stillingen den, at Demokratiet trængte sejrende frem i næsten alle Landets Købstæder. Selv Toklasse-Systemet var flere Steder ved at tabe al praktisk Betydning. Paa Grund af de nye Skatteloves særlige Virkninger vare de højstbeskattede forsvundne fra flere Købstæder. Esbjerg kendte ikke længer højstbeskattede, der valgte den almindelige Vælgerbefolkning hele Byraadet, og saaledes er det gaaet adskillige Steder. Altsaa, de højstbeskattede vare flere Steder paa Retur og enkelte Steder fuldstændig forsvundne. Demokratiet stod med en udpræget kommunal Magtstilling og kunde vælge den større Halvdel af Byraadet. Paa dette Tidspunkt, og til Trods for, at de Herrers gamle Program var den lige og almindelige Valgrets fulde Gennemførelse ogsaa i Kommunerne, paa dette Tidspunkt, da det for Alvor kneb for Konservatismen i Byerne, gik de Herrer hen og vedtog en Valgreform med „betydelige demokratiske Fremskridt“, som havde den Virkning, jeg her har skildret. Man kunde forudse, naar man saa paa de foreliggende Forhold og paa Lovens Bestemmelser, at den vilde gavne Højre og svække Demokratiet i alle Landets Byer, og Kendsgerningerne vise, at den har haft denne Virkning. Det var altsaa et meget belejligt Tidspunkt, Venstre og Højre forligtes om at gennemføre denne kommunale Valgretsreform. De Herrer Erikonservative, det ærede Medlem fra Svendborg (W. Neergaard) handlede overmaade klogt ved at støtte den davæ-

rende Indenrigsminister og Venstres Flertal i dette Valgretsforligs Gennemførelse. Det har atter vist sig, at Landstinget nok har vidst, hvad det gjorde, naar det gik paa Forlig med Reformpartiet, og at det har været meget klogere end de Herrer, hvis de Herrer da ikke have vidst, hvad de gjorde. Der er vel iblandt dem enkelte naive, som ikke have vidst det, men jeg tror for øvrigt, at Lederne meget vel vidste, hvad de gjorde, saa at de ikke en Gang have den Undskyldning, at de ikke vidste, hvad de gjorde. Dette Valgretsforlig, Valgreformen af 1908, er skindemokratisk, men inderst inde konservativt, af ganske samme Natur som det ærede Medlem fra Frederikssund (Sigurd Berg). Jeg tror netop, det er den rigtige politiske Karakteristik af ham: skindemokratisk, men inderst inde en meget konservativ Mand, angst for virkelige Magtforskydninger i Samfundet, angst for, at Underklassen skal faa større Magt og Overklassen lidt mindre Magt.

Hvad Sogneraads- og Amsraadsvalgene angaar, staa vi jo ikke i den Grad med Kendsgerninger og Tal foran os, fordi vi endnu ikke have faaet Amsraadsvalgene. De Herrer vidste ogsaa nok, hvad de gjorde, naar de skød Amsraadsvalgene et Aarstid ud, saa at Befolkningen først skulde gaa til Folketingsvalg, og først et Aarstid efter komme til Amsraadsvalgene. Derved blev det Tidspunkt skudt noget ud, da Befolkningen rigtig fik Indblik i, hvorledes de nye Amsraad ville komme til at se ud, og hvad Forliget med Hensyn til Amsraadsvalgene i Virkeligheden betyder. Her staa vi, skønt vi ikke have Kendsgerningerne foreliggende for os, overfor den efter min Mening ubestridelige Ting, at med den privilegerede Valgret, der er opretholdt ved Amsraadsvalgene, ville Amsraadene blive Udtryk for et Mindretalsstyre, et moderat og konservativt Mindretalsstyre, i de allerfleste Tilfælde. Jeg fremdrog det under Grundlovsforhandlingerne og gentager det ganske kort her, at naar Trediedelen af Valgmændene ved Amsraadsvalget ere selvskevne, saa skal der — lad os sige, det er et Amt med 50 Kommuner, altsaa 50 selvskevne Valgmænd — af de 100 Sognevalgmænd, der deltage i Amsraadsvalget, ikke mere end 17 til, for at et moderat eller konservativt Mindretal vil kunne besætte Halvdelen af Pladserne i Amsraadet og dermed i Virkeligheden faa Flertal, fordi der sidder en kongevalgt Formand. Man har med velberaad Hu gjort Antallet af Amsraads-